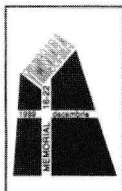


Lucian-Vasile Szabo

Gino Rado



**Timisoara
2016**

Punere în gardă	5
-----------------------	---

PARTEA I

Cadrul general

Elemente cronologice ale Revoluției din decembrie 1989	9
<i>Evenimente externe</i>	9
<i>Evenimente interne în 1989</i>	11
<i>Cronologia principalelor evenimente de la Timișoara</i>	13
Mișcări de protest, rezistență și dizidenți în România lui Nicolae Ceaușescu	25
Piramida structurilor de represiune	33
De la revoltă locală la revoluție națională.	46

PARTEA II

Libertate versus represiune

Vinovați, inculpați și procese	71
Morți, răniți și salvatori	80
Activitate deosebită la Spitalul Județean	87
Suferință și speranță în unitățile sanitare	104
<i>Condiții grele la Spitalul Municipal</i>	104
<i>Minori și adulți la Spitalul de Copi</i>	107
<i>Probleme la Spitalul Militar</i>	110
<i>Răniți ajunși la Spitalul „Victor Babeș</i>	112
<i>Spitalul CFR, aproape de locul unor tragedii</i>	113

PARTEA III

Adevăruri controversate

Sustragerea morților și incinerarea lor	115
Distrugerea evidențelor medicale	138
Anchetarea răniților în spitale	152
Căutarea morților și a celor dispăruți	167
Medici investigați de medici	183
Cazuri controversate de morți	195
<i>Sindromul Timișoara: anatomia unei mistificări</i>	205
Bibliografie	217

Elemente cronologice ale Revoluției din decembrie 1989

Evenimente externe

În mod sintetic, contextul internațional al anului 1989, cunoscut în condiții dificile cetățenilor români, mai ales prin apelul la surse externe, arăta astfel:

1. 6 martie 1989. Comisia pentru drepturile omului a ONU a adoptat o rezoluție prin care iniția formarea unei comisii de anchetă privind situația din România.

2. Polonia acceptase deja organizarea de alegeri, la care s-au putut înscrie mai multe grupări politice nou constituite oficial. Scrutinul a fost organizat în 4 iunie 1989 și a fost câștigat de Solidaritatea, aripa politică a sindicatului cu același nume. În Ungaria, politica de deschidere avansase profund, dincolo de glasnost și perestroika, în luna ianuarie a anului 1989 acceptându-se oficial ideea pluralismului politic, urmându-se calea spre organizarea de alegeri libere. Scrutinul va avea loc anul următor.

3. În iunie are loc exodul est-german, posibil ca urmare a faptului că Ungaria deschisese granițele, aderând la convenția internațională privind refugiații. Germanii din Est ajunși în Ungaria nu mai erau returnați în țara de origine, ci au putut să se îndrepte către Germania federală.

4. Tot în Ungaria, în 16 iunie 1989, a fost organizată ceremonia oficială de reînhumare în țara natală a prestigiosului lider al Revoluției maghiare din 1956, Imre Nagy. Fusese înlăturat de la putere cu concursul sovieticilor și executat după un simulacru de proces.

5. În Polonia, conducerea guvernului îi era incredințată, în luna august, lui Tadeusz Mazowieczky, provenit din rândurile sindicatului necomunist Solidaritatea.

6. Bulgaria: în septembrie, sunt declanșate mișcările de protest, prin care sunt susținute schimbările democratice.

7. Începutul lunii octombrie este cel al marilor demonstrații în favoarea democrației din Republica Democrată Germană. Valul revendicativ în favoarea reinstaurării libertății și democrației cuprinde marile orașe Dresda,

Berlin, Magdeburg și Leipzig. În 7 octombrie, Mihail Gorbaciov sosește într-o vizită de stat la Berlin și-i dă lui Erich Honecker celebrul sărut de adio pe gură! Liderul est-german nu înțelege să se conformeze și a ordonat represalii față de protestatari. S-a opus Egon Krenz, un lider mai luminat, cel care, după câteva zile, va deveni noul șef de stat în RDG.

8. Are loc, în 7 noiembrie, întâlnirea dintre cancelarul vest-german Helmut Kohl și președintele francez Francois Mitterrand, în care se discută despre un sprijin concret pentru forțele de opoziție din statele comuniste. Președintele Franței recunoștea direct că urmărește destabilizarea conducerilor comuniste din statele din Europa Centrală și de Est.

9. Vine ziua de 9 noiembrie 1989, în care germanii iau cu asalt Zidul Berlinului, simbol al divizării, și nu durează mult până când îl desfac în bucăți, fără ca forțele de ordine să se opună.

10. 10 noiembrie este ziua Bulgariei, căci o Plenară a Comitetului Central al Partidului Comunist decide să plaseze țara pe un culoar democratic, acceptând alegeri libere, pluripartinice.

11. În zilele de 2-3 decembrie are loc, pe un vapor, în largul coastelor Maltei, celebra întâlnire dintre Mihail Gorbaciov, conducătorul URSS, și George Bush, președintele SUA. În timpul reuniunii este abordată și chestiunea românească, optându-se pentru ideea că este momentul pentru inițierea de reforme și la noi în țară. Decizia aceasta îi va fi comunicată lui Ceaușescu în 4 decembrie, dată la care a avut loc, la Moscova, o reuniune a șefilor de stat care formau Tratatul de la Varșovia. Gorbaciov a avut chiar o întâlnire separată cu Ceaușescu, însă acesta din urmă nu a putu fi convins să o ia pe calea glasnostului și perestroikăi.

12. În 3 decembrie, guvernul comunist din RDG, chiar și reformat, este obligat să demisioneze. Se deschide calea către scrutinul popular, pluripartit.

13. În 10 decembrie, după Revoluția de catifea, în Cehoslovacia ajunge la putere un guvern care mai are în componență puțini comuniști.

14. Președintele SUA, George Bush, se implică în problemele României. În 12 decembrie, este publicată o declarație a sa, în care acesta se exprimă cu claritate: „Aș dori să văd unele acțiuni și în această țară. Am trimis în România un nou ambasador. L-am trimis tocmai pentru faptul că este un om ferm și intransigent”.

26 ianuarie: sunt arestați ziariștii Petre Mihai Băcanu, Mihai Creangă, Anton Uncu, Ștefan Niculescu-Maier și Alexandru Chivoiu. Ei au încercat să editeze o publicație liberă, intitulată *România*.

În luna martie, poetul Dan Deșliu se adresează postului de radio Europa liberă cu o scrisoare, în care critica starea de lucruri din România.

2 martie: într-un gest radical și exemplar, Liviu Babeș își dădea foc și murea ca o torță pe o pârtie de schi de lângă Brașov, pentru ca astfel să atragă atenția față de politica tot mai dezumanizantă a lui Ceaușescu.

10 martie: emisiunile în limba română ale posturilor de radio BBC, Europa liberă și Vocea Americii fac cunoscută Scrisoarea deschisă, prin care șase foști demnitari ai PCR (Gheorghe Apostol, Alexandru Bârlădeanu, Corneliu Mănescu, Constantin Pârvulescu, Grigore Răceanu, Silviu Brucan) îi cereau destul de imperativ lui Ceaușescu să renunțe la politicile antipopulare de economie forțată.

17 martie: era difuzat la Europa liberă interviul acordat de Mircea Dinescu cotidianului francez *Libération*, în urma căruia poetul va fi supus represiunii.

4 aprilie: Republica Federală Germania își recheamă ambasadorul din România, în semn de protest față de politica din această țară.

12 aprilie: plenară a Comitetului Central al PCR, în care Ceaușescu anunță că datoria externă a României a fost plătită integral.

2 iunie: o scrisoare a Doinei Cornea, prin care se protesta față de dărâmarea unor sate românești, este preluată de presa internațională.

24 iulie: Televiziunea Maghiară difuzează un interviu cu pastorul László Tőkés în cadrul emisiunii Panorama¹.

În octombrie, poetul Petru Ilieșu din Timișoara va transmite în Occident poemul *Scrisoare deschisă despre fratele meu, domnului Gorbaciov*, care va fi difuzat la posturile de radio cu programe în limba română.

13 noiembrie: Petru Creția dă publicității, de la Londra, protestul său *Sfârșit de veac în România*.

20 noiembrie: a început Congresul al XIV-lea al Partidului Comunist Român. În ciuda unor așteptări, Nicolae Ceaușescu nu se va retrage din funcția de secretar general. Dezamăgit, scriitorul Dan Petrescu va intra în greva foamei.

23 noiembrie: la Întreprinderea Mecanică Timișoara (UMT), oamenii din echipa condusă de maestrul Sabin Poenar și-au îndemnat colegii la grevă și au

¹ Mark Elliott, 1990, 'László Tőkés, Timisoara and the Romanian Revolution', *Occasional Papers on Religion in Eastern Europe*: 10/5, 22-28.

încercat să formeze o coloană pentru a protesta în oraș, la Comitetul Județean de Partid. Au fost opriți de Securitate.

În noaptea de 27 spre 28 noiembrie, Nadia Comăneci va fugi din România.

8 decembrie 1989: Dumitru Popa, ambasadorul României la Belgrad, raportează la Ministerul român al Afacerilor Externe că s-a întâlnit cu Ibrahim Gikici, responsabil din Ministerul iugoslav de Externe. Belgradului i se vor reproșa afirmații dintr-un material televizat. Partea iugoslavă va refuza să ia măsuri împotriva presei².

Câțiva protestatari ieșeni încearcă să mobilizeze lumea și ies în stradă în 14 decembrie 1989. Acțiunea a eșuat pentru că Securitatea a aflat de ea și pentru că nu a fost timp suficient pentru canalizarea mulțimii suspicioase și temătoare³.

² Dumitru Preda și Mihai Retegan, 2000, *1989: Principiul dominoului*, Editura Fundației Culturale Române, București, p. 416.

³ Cassian Maria Spiridon, 1994, *Iași, 14 decembrie 1989. Începutul Revoluției Române*, Editura Timpul, Iași.

Cronologia principalelor evenimente de la Timișoara

Vineri, 15 decembrie

Dimineața devreme, în fața Bisericii Reformate din Timișoara și a casei parohiale în care locuiește pastorul László Tőkés s-au adunat 20-30 de credincioși. La apariția enoriașilor, a dispărut paza milițienilor de la ușă, iar oamenii Securității, care asigurau filajul de la distanță, au raportat ofițerului de serviciu prezența acestor persoane⁴.

18,20: Tőkés comunică celor prezenți în fața locuinței că urmează să fie evacuat a doua zi. Mulțimea îl asigură că îl va sprijini și se va opune evacuării, iar pastorul le mulțumește. Oamenii rămân de gardă peste noapte, cu lumânări aprinse pe trotuar⁵.

Sâmbătă, 16 decembrie

10,00: Nicolae Ceaușescu se interesează la Radu Bălan (prim-secretar al județului Timiș) de situația referitoare la Tőkés. Îi ce să se treacă la evacuarea pastorului⁶.

14,00 – 15,00: Primarul Moț urcă în apartamentul pastorului și îi anunță pe cei din stradă, de la fereastra deschisă, că a fost anulat ordinul de mutare⁷.

15,00: Inspectorul-șef, col. Ion Popescu, raportează ministrului de Interne Tudor Postelnicu despre hotărârea pe care a luat-o de a interveni în forță pentru împrăștierea protestatarilor de la Biserica Reformată⁸.

17,30 – 18,00: Sunt blocate primele două tramvaie în stația Sf. Maria⁹. Ion Monoran, care a oprit primul tramvai, ce venea de la Gara de Nord, plasează acest moment în jurul orei 18,30¹⁰. Alte surse plasează evenimentul la ora 17,30, când, ajutat de Zoltán Borbély și de Radu Galea, Daniel Zăgănescu a urcat pe tamponul unui tramvai și a strigat pentru prima dată în decembrie 1989: „Jos Ceaușescu”¹¹.

⁴ Lucian Ionică (coord.), 2014, *Enciclopedia revoluției din Timișoara 1989*, vol. I, Editura Memorialul Revoluției 1989, Timișoara, p. 35.

⁵ Miodrag Milin, 1997, *Timișoara în Revoluție și după*, Editura Marineasa, Timișoara, p. 16.

⁶ Radu Bălan, Declarație din 31 ianuarie 1990.

⁷ Miodrag Milin, 1990, *Timișoara 15 – 21 decembrie '89*, Editura Facla, Timișoara, p. 52.

⁸ Lucian Ionică (coord.), *op.cit.*, p. 41.

⁹ Tinu Radu, Declarație din 12 ianuarie 1990.

¹⁰ Ion Monoran, 2008, *Memoriu*, Caietele Revoluției, nr. 4 (17).

¹¹ Titus Suciu și Vasile Bogdan, 2011, *Candelă împotriva timpului*, Editura Memorialul Revoluției 1989, Timișoara, p. 194.

19,00: O coloană de demonstranți pleacă din Piața Maria spre Comitetul Județean de Partid, trecând podul Michelangelo și deplasându-se pe lângă Banca Națională, Poșta Mare și apoi pe Bulevardul 23 August. La intersecția cu strada Cluj se alătură un alt grup de demonstranți¹².

20,10: Radu Bălan, prim-secretar al Comitetului Județean al Partidului Comunist Român Timiș, le-a solicitat col. Ion Popescu (comandantul Inspectoratului Județean al Ministerului de Interne) și col. Ioan Sasu (comandantul trupelor de Pompieri) să intervină pentru stingerea incendiilor, împrăștierea demonstranților și restabilirea liniștii¹³.

21,30: Trupe ale Ministerului de Interne în uniforme albastre cu căști și scuturi albe, înarmate cu bastoane, intervin în forță, fac arestări și îi alungă pe demonstranți¹⁴.

Ministrul Apărării Naționale, Vasile Milea, îi ordonă lt.-col. Zeca să scoată în oraș patrulare formate din militari¹⁵.

Duminică, 17 decembrie

4,00: După estimările făcute de cadrele din teren, în acțiunile de protest din Piața Sf. Maria au fost implicate aproximativ 7.500 persoane, unele din ele deosebit de virulente¹⁶.

4,30: László Tőkés a fost găsit ascuns la domiciliul său. Echipajul cu preotul a plecat spre satul Mineu, comuna Sălățiș, județul Zalău¹⁷.

12,30: Vasile Milea, ministrul Apărării, transmite ordinul lui Ceaușescu de a se face uz de armă¹⁸.

13,51: Manifestanții pătrund în sediul Comitetului Județean al PCR¹⁹.

14,02: Este incendiat parterul Comitetului Județean PCR²⁰.

14,30: Prima victimă a Revoluției, Rozalia Irma Popescu, a fost călcată de un TAB pe str. Pestalozzi²¹.

¹² Lucian Ionică (coord.), *op.cit.*, p. 43.

¹³ Miodrag Milin și Traian Orban (ed.), 2000, *Procesul de la Timișoara (14 martie - 12 mai 1990)*, vol. III, Ed. Mirton și Asociația Culturală, Timișoara, p. 1431.

¹⁴ Florin Medeț și Mihai Ziman, 1990, *O cronică a Revoluției din Timișoara 16 - 22 Decembrie 1989*, pp. 5-6.

¹⁵ *Armata română în Revoluția din decembrie 1989*, 1998, p. 56.

¹⁶ Notă privind informațiile și activitățile desfășurate în noaptea de 16/17.12.1989 de către Grupa de comandă a Inspectoratului județean Timiș al Ministerului de Interne.

¹⁷ Jurnalul Acțiunilor Operative ale Inspectoratului Timiș al Ministerului de Interne.

¹⁸ Dosar 24/1991, Curtea Supremă de Justiție – Secția militară.

¹⁹ Jurnalul Acțiunilor de Luptă al Pompierilor.

²⁰ Idem.

²¹ Lucian Ionică (coord.), *op.cit.*, p. 61.

16,15 – 16,30: În Piața Libertății se deschide focul împotriva demonstrațiilor pașnici. Se trage din sediul Diviziei 18 Mecanizate Timișoara²².

16,30: Cinci tancuri de la UM 01115, cu opt subofițeri, părăsesc unitatea sub comanda mr. Gheorghe Badea. Vor fi blocate de protestatari pe Calea Girocului²³.

16,40: Pe Aeroportul Timișoara sosește un grup de ofițeri superiori condus de Ion Coman. Din grup fac parte: generalul-maior Ștefan Gușă, generalul-locotenent Victor Atanasie Stănculescu, generalul-locotenent Mihai Chițac, generalul-maior Gheorghe Cârneanu, colonelul Gheorghe Radu și locotenent-colonelul Marchiș. Li se raportează că în Piața Libertății, în fața Diviziei 18 Mecanizate, s-a deschis focul²⁴.

17,12 – 17,25: La comandamentul Brigăzii de Securitate se comunică de către col. Popescu ordinul comandantului suprem de întrebuințare a muniției de război în acțiunile viitoare de restabilire și menținere a ordinii publice²⁵.

17,15: A avut loc teleconferința cu Nicolae Ceaușescu. Acesta a ordonat folosirea armamentului cu muniție de război²⁶.

19,10: S-a deschis focul în fața Catedralei, dinspre Primărie și Piața Operei (Victoriei). Cad mulți morți și răniți²⁷.

19,30: Procurorul general adjunct Gheorghe Diaconescu ajunge la Penitenciar, unde va organiza anchetarea celor reținuți. Din declarațiile smulse celor închiși trebuia să rezulte că în spatele demonstrațiilor se află iredentiști maghiari²⁸.

19,50: S-a deschis focul la Podul Decebal, în apropierea Comitetului Județean de Partid, fiind înregistrate zeci de victime (morți și răniți)²⁹.

21,20: S-a deschis focul în Calea Girocului. Militarii au înaintat pe stradă și au tras către blocuri, uneori intrând și în casa scărilor. Au căzut numeroși morți și răniți³⁰.

²² Miodrag Milin și Traian Orban (ed.), 2006, *Procesul de la Timișoara (5-20 iunie 1990)*, vol. IV, Editura Mirton și Asociația Memorialul Revoluției 16-22 decembrie 1989, Timișoara, pp. 1914-1915 și p. 2294.

²³ Jurnalul Unității Militare 01115.

²⁴ Dosar 24/1991, Curtea Supremă de Justiție – Secția militară.

²⁵ Jurnalul Acțiunilor de Luptă ale Trupelor de Securitate.

²⁶ Dosar 24/1991, Curtea Supremă de Justiție – Secția militară.

²⁷ Miodrag Milin și Traian Orban (ed.), *op.cit.*, pp. 2406-2407.

²⁸ Gino Rado, 2011, *Incursiune în istoricul instituțiilor participante la reprimarea Revoluției Române din 1989: Timișoara, decembrie 1989*, Editura Memorialului Revoluției 1989, Timișoara, p. 57.

²⁹ Miodrag Milin și Traian Orban (ed.), *op.cit.*, pp. 2406-2407.

³⁰ Dosar 11/P/1997, vol. III.

23,40: Mr. Paul Vasile a raportat că toate tancurile au fost recuperate și retrase de pe Calea Girocului³¹.

Luni, 18 decembrie

4,30: Generalului Constantin Nuță, adjunct al ministrului de Interne, s-a ocupat de constituirea a opt dispozitive de luptă, D1 – D8, formate din câte zece cadre și 15 militari din trupele de Securitate, Miliție și Grăniceri³².

6,00: Jurnalul de știri al Radiodifuziunii austriece informează despre ciocnirile violente dintre forțele armate și demonstrații din Timișoara³³.

8,50: Spitalul Județean este pus sub pază înarmată³⁴.

12,47: La granița cu Iugoslavia se interzice intrarea în țară a unor cetățeni străini, printre care și ziariști, care încercau să vină în Timișoara³⁵.

15,00: Elena Ceaușescu, sprijinită de Emil Bobu și Tudor Postelnicu, ia decizia incinerării unei mari părți a cadavrelor existente ca urmare a uzului de armă la Timișoara³⁶.

16,30: În fața Catedralei se adună grupuri de oameni. Se aprind lumânări, se scandează lozinci. Se deschide focul împotriva manifestațiilor³⁷.

23,00: Căpitanul de miliție Valentin Ciucă a primit ordin de la generalul Constantin Nuță și de la colonelul Ion Deheleanu să conducă un autotren la Spitalul Județean, unde a fost încărcat cu cadavre ale revoluționarilor uciși. Încărcarea cadavrelor va dura până la ora 5 din dimineața zilei de 19 decembrie 1989, după care autotrenul se va îndrepta spre București, unde cadavrele vor fi incinerate³⁸.

Mărti, 19 decembrie

9:00: Apare în incinta fabricii ELBA un camion cu soldați înarmați, aceștia aveau misiunea de a ridica armamentul gărzilor patriotice din întreprindere. Angajații nu au permis ridicarea armamentului, pe considerentul că ar putea fi folosit împotriva demonstrațiilor din oraș. Mișcări de protest la Întreprinderea Mecanică Timișoara (UMT)³⁹.

³¹ Dosar 11/P/1997, vol. III.

³² Emil Constantinescu, 2009, *Păcatul originar, sacrificiul fondator. Revoluția din '89 așa cum a fost*, Editura Minerva, București, p. 51.

³³ Idem.

³⁴ Florin Medeleț și Mihai Ziman, *op. cit.*, p. 19.

³⁵ Jurnalul Acțiunilor Operative ale Inspectoratului Timiș al Ministerului de Interne.

³⁶ Lucian Ionică (coord.), *op. cit.*, p. 75.

³⁷ Jurnalul Acțiunilor Operative ale Inspectoratului Timiș al Ministerului de Interne.

³⁸ Sentința nr. 6/1991 a Curții Supreme de Justiție, secția militară.

³⁹ Lucian Ionică (coord.), *op. cit.*, p. 80.

11,30: La IPROTIM (institut de proiectări), în ședința aranjată pentru condamnarea manifestanților, Claudiu Iordache protestează, informând conducerea că în stradă nu sunt huligani, ci reprezentanți ai poporului⁴⁰.

Miercuri, 20 decembrie

8,00: Toate întreprinderile din oraș au ieșit în stradă și manifestează, ocupând în special spațiul din fața Comitetului Județean al PCR, spațiul din fața Catedralei, Piața Operei și în alte locuri. Se strigă: „Jos Ceaușescu!”, „Jos dictatorul!” și „Azi în Timișoara, mâine în toată țara!”. Numărul manifestanților este de zeci de mii⁴¹.

10,36: Cu aprobarea generalului Vasile Milea, generalul Ștefan Gușe repetă ordinul de interdicție a uzului de armă și permite manifestanților să se deplaseze pe arterele principale din oraș. Până la ora 12, militarii sunt retrași, cu mici excepții, din centrul orașului⁴².

13,11: Pe Aeroportul Internațional Timișoara aterizează avionul special cu prim-ministrul Constantin Dăscălescu, însoțit de Emil Bobu, secretar al Comitetului Central al PCR⁴³.

13,20: Manifestanții merg spre Operă⁴⁴.

Lorin Fortuna, urmat de alți demonstrați, pătrunde în clădirea Operei⁴⁵.

14,40: O primă formulă de comitet de acțiune este: Lorin Fortuna – președinte, Claudiu Iordache – secretar, Nicolae Bădilescu și Traian Maria – membri⁴⁶. Lorin Fortuna citește de la balcon lista primului comitet: președinte Lorin Fortuna, vicepreședinte Eustațiu Cornel, secretar Claudiu Iordache, membri: Ciura Alexandru, Chiș Ioan, Vrăneanțu Traian, Florescu Viorel, Bădilescu Nicolae, Munteanu Mihaela, Săsăran Gruia, Simioana Gheorghe, Buhăianu Dinu, Predonean (?) Adriana, Dunca Romeo⁴⁷.

20,30: Nicolae Ceaușescu semnează decretul prezidențial cu privire la instituirea Stării de Necesitate pe întreg teritoriul județului Timiș, prin care „toate unitățile Armatei, Ministerului de Interne și formațiunilor gărzilor patriotice sunt puse în stare de alarmă”⁴⁸.

⁴⁰ Idem.

⁴¹ Florin Medeleț și Mihai Ziman, *op. cit.*, p. 21.

⁴² Alesandru Duțu, 2006, *Revoluția din decembrie 1989, Cronologie*, Editura Institutului Revoluției Române din decembrie 1989, București, p. 119.

⁴³ Jurnalul Acțiunilor Operative ale Inspectoratului Timiș al Ministerului de Interne.

⁴⁴ Milin Miodrag, *op. cit.*, p. 124.

⁴⁵ Titus Suciș și Vasile Bogdan, *op. cit.*, p. 58.

⁴⁶ Costel Balint, 2007, *Ziua de mâine a început ieri*, Editura Eurostampa, Timișoara, p. 84.

⁴⁷ Alexandru Oșca, 2011, *Dincolo de Rubicon. 1989 – Timișoara – 1990*, Editura Sitech, Craiova, p. 167.

⁴⁸ Lucian Ionică (coord.), *op. cit.*, p. 95.

Joi, 21 decembrie

1,00 – 3,00: Este redactată Proclamația Frontului Democratic Român constituit în Balconul Operei din Timișoara⁴⁹.

3,00 – 4,00: Prim-ministrul Constantin Dăscălescu și echipa lui părăsesc Comitetul Județean de Partid Timiș pe ușa din dos⁵⁰.

5,30 – 7,30: La Timișoara ajung garniturile de tren cu luptătorii de la gărzile patriotice din Oltenia, mobilizați pentru a înăbuși protestele din oraș⁵¹.

6,00: Demonstrații au început să revină în Piață. Radio Europa liberă a transmis lista celor 13 de la Comitetul Județean de Partid și platforma-program⁵².

7,00: Coman îi ordonă lui Bălan să se ocupe de predarea către aparținători a morților rămași în Morga de la Spitalul Județean Timiș⁵³.

17,00: S-a născut primul copil ai Revoluției. A fost botezat de 80.000 de oameni Victor⁵⁴.

20,30: Tipografiile culeg și imprimă textul Proclamației. Sosesc parașutiștii, care cer superiorilor dreptul de a trage în manifestații, dar primesc ordin să părăsească tipografia după ce au verificat ce se tipărește acolo⁵⁵.

Vineri, 22 decembrie

9,10: Maiorul Viorel Oancea urcă la balconul Operei și se adresează mulțimii. Ulterior, generalul Ștefan Gușă, locțiitorul ministrului Apărării, l-a amenințat cu închisoarea. Procurorul militar Izdrăescu a venit la sediul unității, pentru a-l reține pe Oancea⁵⁶.

10,30: S-a răspândit manifestul Frontului Democratic Român intitulat *A căzut tirania!* A fost publicat în patru limbi: română, maghiară, germană, sârbă⁵⁷.

10,51: Radioul și Televiziunea prezintă conținutul Decretului prezidențial cu privire la instituirea Stării de Necesitate pe întreg teritoriul țării⁵⁸.

⁴⁹ Miodrag Milin, *op. cit.*, p. 142.

⁵⁰ Ion Popescu, Declarație din 24 decembrie 1989.

⁵¹ Gino Rado, *op. cit.*, p. 19.

⁵² Milin Miodrag, *op. cit.*, pp. 150-151.

⁵³ Gino Rado, *op. cit.*, p. 19.

⁵⁴ Florin Medeleț și Mihai Ziman, *op. cit.*, p. 26.

⁵⁵ Miodrag Milin, 1997, *Timișoara în Revoluție și după*, Editura Marineasa, p. 132.

⁵⁶ Idem, 1990, *Timișoara 15 – 21 decembrie '89*, Editura Facla, Timișoara, p. 162.

⁵⁷ Florin Medeleț și Mihai Ziman, *op. cit.*, p. 25.

⁵⁸ Alesandru Duțu, 2010, *Revoluția din decembrie 1989 – cronologie*, Editura Sitech, Craiova, p. 158.